

Volební systémy

- úloha voleb v demokratickém systému
- základní typy volebních technik
- komunální a krajské volby v České a Slovenské republice
- poznámky k volbám do Poslanecké sněmovny po nálezů ústavního soudu 2021

1

Volby

- uznávaný a patrně nejvíce sledovaný ukazatel kvality demokracie
- časově a místně sladěný a právně upravený proces ustavování zastupitelských sborů a samosprávy
- výběr z více uchazečů – (svobodné a demokratické volby – svoboda nabídky a možnost výběru)

2

Základní funkce voleb

- výběr kandidátů (osob, které získají právo zastupovat zájmy voličů)
- výběr určitého programu

3

Hodnocení volebního aktu

- čistě technický prostředek vedoucí k ustavení zástupců (poslanců, zastupitelů krajů, obcí) – převedení hlasů voličů na mandáty
- výraz určité ideje:
- ❖ politika: vztah mezi vládnoucími a ovládanými → v demokracii však platí, že nikdo není plně suverénem → vymezení hranic mezi oběma skupinami je proto problematické → lze ho vymezit pouze prostřednictvím voleb → projevení vůle voličů (spojnice mezi vládnoucími a ovládanými) → volby ne jenom technický prostředek

4

Základní funkce voleb

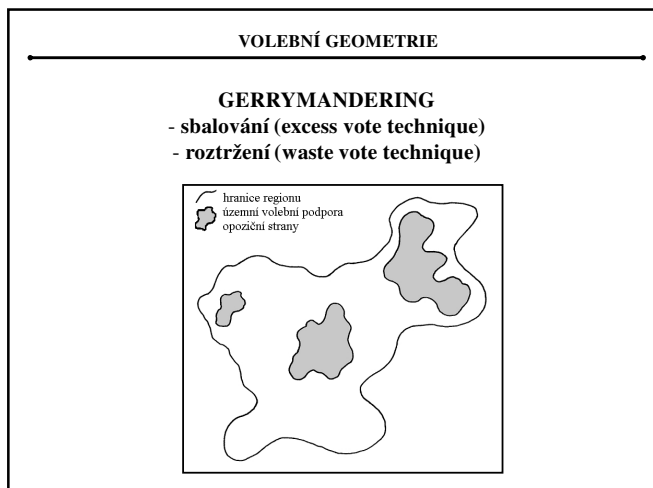
- legitimační fce – přenášení důvěry voličů na konkrétní politickou reprezentaci (politické strany, osoby)
- fce výběru – formování pro voliče nejpríjemnější politické reprezentace
- integrační fce – sjednocování názorů různých politických subjektů a následně snížení konkurenčního boje, také určitý souhlas voličů se základními hodnotami daného politického systému
- kontrolní fce – časově omezená vláda a možnost alternace politiky
- posilování občanského vědomí a podílu občanů na politickém životě společnosti

5

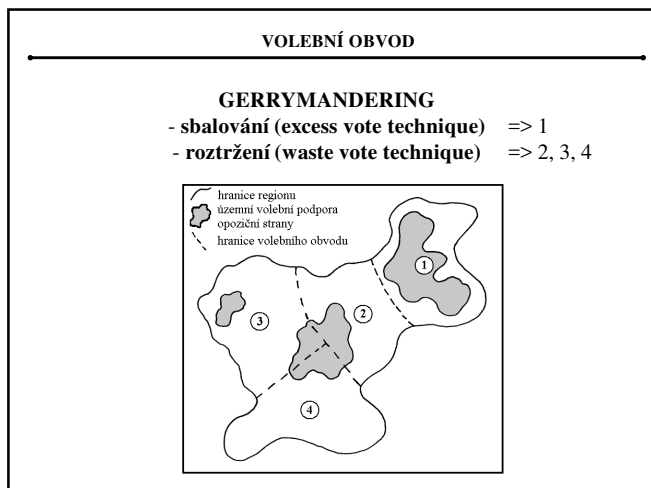
Volby, volební právo – základní znaky

- volební právo či povinnost (Belgie, Řecko, Lucembursko, předválečná ČSR ...)
- všeobecné volební právo (všichni mohou hlasovat, Francie 1789, u nás – pátá kurie 1896 – za předsedy Předlitavské vlády Kazimira Badeniho) – jiná otázka volební právo žen – později – ve většině zemí až mezi světovými válkami (ale některé švýcarské kantony až v 70-tých letech 20. století)
- tajné volební právo
- aktivní a pasivní volební právo (možnost volit a být volen)
- rovné volební právo (každý hlas stejná váha – ne gerrymandering, volební inženýrství, majetkové cenzy) – Rakousko od 1907 (Říšská rada)

6

7

8

Volební techniky

- demokracie na vstupu** (více stran v parlamentě, zastoupeno více názorových proudů, možné problémy se sestavením vlády) – zejména poměrné volební techniky
- demokracie na výstupu** (prvořadá akceschopnost, méně stran v parlamentě, např. jen dvě hlavní jako v Británii) – zejména většinové volební techniky

9

Výsledky voleb v roce 2000 do zastupitelstva Brněnského kraje

Strana	získané hlasy v %	Prepočet do 100%	mandáty		Nadrepzentace a podrepzentace politických stran
			při přesném poměru	skutečnost	
4KOALICE	31,64%	34,82%	22,63	23	1,016
KSČM	20,80%	22,89%	14,88	15	1,008
ODS	18,22%	20,05%	13,03	13	0,997
ČSSD	13,45%	14,80%	9,62	9	0,935
NPM	6,76%	7,44%	4,84	5	1,034
Celkem	90,87%	100,00%	65,00	65	-

Poznámka: NPM – Nezaníci pro Moravu.
Zdroj: www.volby.cz

10

Výsledky voleb do zastupitelstva Trenčinského kraje 1. 12. 2001 (obvod Prievidza)

Strana	Hlasy pro všechny kandidáty strany	% získaných hlasů	Poměrný nárok na mandáty	Skutečně získané mandáty
HZDS	65 853	0,383	3,826	10
DS, KDH, SDKÚ	31 677	0,184	1,841	0
SDE (jen 6 kandidátů)	12 863	0,075	0,747	0
Nezávislý kandidát (11 kandidátů)	11 010	0,064	0,640	0
SMER	9 454	0,055	0,549	0
SNS (jen 8 kandidátů)	9 223	0,054	0,536	0
P. SNS	7 872	0,046	0,457	0
KSS (jen 9 kandidátů)	6 503	0,038	0,378	0
ANO (jen 5 kandidátů)	3 957	0,023	0,230	0
SDSS, SDÚS, SZS (jen 5 kandidátů)	4 985	0,029	0,290	0
SNJ	3 278	0,019	0,190	0
ZRS (jen 5 kandidátů)	3 203	0,019	0,186	0
STRED (jen 5 kandidátů)	1 677	0,010	0,097	0
SOP (jen 1 kandidát)	555	0,003	0,032	0
Celkem	172 110	1,000	10,000	10

Pozn.: Propočet je třeba brát pouze jako hrubou ilustraci. Volební chování voličů by v případě, že by měli k dispozici pouze jeden hlas mohlo být poněkud odlišné. Nezávislí kandidáti jsou bráni, jako kdyby kandidovali na společné kandidátce.
Zdroj: <http://www.statistics.sk/struk/volby.htm>

11

Základní typy volebních technik

- většinové volební techniky**
- proporční (poměrné) volební techniky**
- smíšené volební techniky**

12

většinové volební techniky

- jednomandátově, někdy i vícemandátové obvody
- princip prosté většiny – „první na pásce vyhrává“ (Velká Británie, USA)
- princip absolutní většiny – ke zvolení nutná nadpoloviční většina hlasů (Francie, Senát PCR)
- systém alternativního hlasování (Austrálie)

jen jedno kolo, volič může (někdy dokonce musí) dát nejenom první ale i další hlasy (to jest koho by upřednostnil pokud se do sněmovny nedostane jeho favorit), pokud v prvním kole nemá žádný z kandidátů absolutní většinu vyloučí se ten který dostal nejméně prvních hlasů a druhé hlasy voličů kteří první hlas dali jemu se přerozdělí ostatním, tak se postupuje pokud nějaký z kandidátů nemá absolutní většinu – zesílení podílu voličů na příštích poslancích (klasický většinový systém – strany postaví nějakého jen jednoho kandidáta – zde větší volnost)

13

většinové volební techniky

některé výhody většinových volebních technik

- většinou jednodušší formování vlády (méně politických stran v parlamentu)
- vláda je kontrolována relativně stabilní a jednotnou opozicí
- v jednomandátových obvodech jasný vztah poslanec – obvod - voliči

některé nevýhody většinových volebních technik

- nemusí přesně odrážet rozložení politických sil v zemi (zastoupení menšin, mnohdy nepříznivý pro malé strany)

14

Srovnání počtu získaných mandátů a proporční postavení hlavních politických stran ve Velké Británii

rok voleb	Konzervativní strana				Labour Party				Liberální demokracie (Liberální strana)				mandátů
	zisk mandátů	% voličů	teoretický pro- porční zisk		zisk mandátů	% voličů	teoretický pro- porční zisk		zisk mandátů	% voličů	teoretický pro- porční zisk		
1945	213	39,3	251		393	47,8	306		12	9,0	58		640
1950	298	43,5	272		315	46,1	288		9	9,1	57		625
1945	213	39,3	251		393	47,8	306		12	9,0	58		640
1950	298	43,5	272		315	46,1	288		9	9,1	57		625
1951	321	48,0	300		295	48,8	305		6	2,5	16		625
1955	344	49,7	313		277	46,4	292		6	2,7	17		630
1959	365	49,4	311		258	43,8	276		6	5,9	37		630
1964	303	43,4	273		317	44,1	278		9	11,2	71		630
1966	253	41,9	264		363	47,9	302		12	8,5	54		630
1970	330	46,4	292		287	43,0	270		6	7,5	47		630
únor 1974	297	37,9	241		301	37,1	236		14	19,3	83		635
říjen 1974	277	35,8	227		319	39,2	249		13	18,3	116		635
1979	339	43,9	279		268	36,9	234		11	13,8	88		635
1983	397	42,4	276		209	27,6	179		23	25,4	165		650
1987	376	42,3	275		229	30,8	200		22	22,6	147		650
1992	336	42,8	279		271	35,2	229		20	18,3	119		651
1997	165	31,5	208		418	44,4	291		46	17,2	113		659
2001	166	32,7	215		413	42,0	277		52	18,8	124		659
2005	198	32,4	209		355	35,2	227		62	22,0	142		646
2010	308	36,1	235		258	29,0	189		57	23,0	150		650
2015	330	36,8	239		232	30,4	198		8	7,9	51		650
2017	317	42,3	275		262	40,0	260		12	7,4	48		650
2019	365	43,6	283		203	32,2	209		11	11,5	75		650

Zdroj: <http://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7529/CBP-7529.pdf>; Říhová, B. Úvod do současné politiky. Praha: Portál, 2002; <https://www.bbc.com/news/election/2019/results>.

15

Volby 2019 – Velká Británie

	zisk mandátů	% voličů	teoretický pro- porční zisk
Conservative	365	43,6%	283 BREXIT
Labour	203	32,2%	209 EU +/-
Liberal Democrat	11	11,5%	75 EU
Scottish National Party	48	3,9%	25 EU
Green	1	2,7%	18 EU
The Brexit Party	0	2,0%	13 BREXIT
ostatní	22	4,1%	27
celkem	650	100,0%	650
BREXIT		45,6%	
EU +/-		50,3%	

Volby 2019 – Skotsko

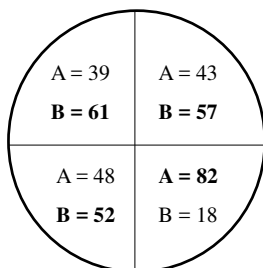
	zisk mandátů	% voličů	teoretický pro- porční zisk
Scottish National Party	48	45,0%	27 EU
Conservative	6	25,1%	15 BREXIT
Labour	1	18,6%	11 EU +/-
Liberal Democrat	4	9,5%	6 EU
Green	0	1,0%	0 EU
The Brexit Party	0	0,5%	0 BREXIT
ostatní	0	0,3%	0
celkem	59	100,0%	59
BREXIT		25,6%	
EU +/-		74,3%	

<https://www.bbc.com/news/election/2019/results>

16

ROZDÍL MEZI VĚTŠINOVÝM A POMĚRNÝM VOLEBNÍM SYSTÉMEM

KDO ZVÍTĚZIL?

poměrný volební systém

Počet hlasů:

A = 212 vs. B = 188

Počet volebních obvodů:

A = 1 vs. B = 3

většinový volební systém

proporční (poměrné) volební techniky

- vícemandátové volební obvody (kraje)
- pozdější využití, dnes však převažují (poprvé sklonek 19. století – Belgie, ČSR 1920)
- dvě základní varianty:
 1. systémy volebního dělitele
 2. systémy volebních kvót

17

18

1. systémy volebního dělitele

- mnoho variant, základní a nejběžnější – klasická d'Hondtova formule
- dělení řadou čísel – 1,2,3,....
- postupně největší výsledky dělení – přidělování mandátů
- příklad – obvod s pěti mandáty:

listina	A	B	C	D
hlasy	400	300	200	100
: 1	400 M	300 M	200 M	100
: 2	200 M	150 M	100	50
: 3	133	100	67	33
: 4	100	75	50	25

19

2. systémy volebních kvót

- stanovení počtu hlasů na jeden mandát
- nejjednodušší – tzv. Hareova kvóta – počet odevzdaných hlasů se dělí počtem přidělovaných mandátů
- Hagenbach – Bischoffova kvóta – odevzdané hlasy/počet mandátů plus jedna
- většinou se v rámci prvního skrutinia nerozdělí všechny mandáty – další rozdělování (skrutinium):
- ✓ systém největšího absolutního zbytku (mandát straně s nejvyšším množstvím nevyužitých hlasů)
- ✓ systém největšího relativního zbytku (mandát straně s nejvyšším relativním poměrem zbylých hlasů)

↓ ↓

20

Příklad: obvod pět mandátů a 1000 odevzdaných hlasů

strana	hlasy	mandáty 1. skrutinium	zbytek po dělení	druhé skrutinium	celkem mand.
A	400	2	66	0	2
B	300	1	133	1	2
C	200	1	33	0	1
D	100	0	100	0	0
celkem	1 000	4		1	5

Hagenbach-Bischoffova kvóta – $1\,000/(5+1) = 167$

- pro omezení menších stran někdy v proporčních systémech uzavírací klauzule – ČR/SR 5%, Izrael 1,5% (dnes už víc), Ukrajina 3% (5%), Rusko 7%, Turecko 10%.

21

proporční (poměrné) volební techniky

některé výhody poměrných technik

- dynamičtější a spravedlivěji přenáší vůli obyvatelstva (zastoupení i malé/menší strany)

některé nevýhody poměrných technik

- tříštění politické moci
- zvýšená možnost působení radikálních sil
- poslanci se více ohlížejí na úzké stranické zájmy než na zájmy svého obvodu

22

smíšené volební techniky

Personalizované proporční zastoupení - např. Německo – dva hlasy – jednomandátové obvody + kandidátní listina

- funguje „kompenzačně“: mandáty, které strana získá v jednomandátových volebních okruzích jsou odečteny od celkového množství mandátů, které tato strana získala v rámci systému poměrného zastoupení
- (5% nebo 3 přímé mandáty pro vstup do parlamentu v SRN)

Paralelní systém

- volič má dva hlasy – jeden dává straně a jeden kandidátovi v jednomandátovém volebním obvodu
- např. Ukrajina do roku 2002 (225 poslanců poměrně, 225 většinově), to samé Rusko do roku 2005

23

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (v letech 1990 a 1992 rovněž do Federálního shromáždění ČSFR) se konají podle zásad poměrného zastoupení.

Od roku 2002 jsou volebními obvody území nových čtrnácti krajů a mandáty byly 2002-2017 rozdělovány podle d'Hondtovy formule, po nálezů Ústavního soudu z 2. února 2021 přechod na volební kvóty – 1. skrutinium Imperialního kvóta, 2. skrutinium Hagenbach-Bischoffova kvóta

Ve všech volbách od roku 1990 musely politické strany pro vstup do zákonodárných sborů získat více než 5% hlasů (pro volební koalice byla výše uzavírací klauzule postupně měněna)

24

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR (pokr.)

2002-2017

V každém kraji se počet platných hlasů pro každou z politických stran, které celostátně překročily omezovací klauzuli, postupně dělí celými čísly počínaje číslem 1. Vypočte se tolik podílů, kolik kandidátů je uvedeno na hlasovacím lístku. Všechny vypočtené podíly se seřadí sestupně podle velikosti a uvede se seznam tolika podílů, kolik mandátů volebnímu kraji připadlo. U každého vypočteného podílu se uvede označení politické strany, která tohoto podílu dosáhla. Za každý podíl obsažený v seznamu případně politické straně jeden mandát. Viz. *Zákon PČR č. 37/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky ve znění pozdějších předpisů.*

25

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR (pokr.) - 2021

První skrutinium (§ 50 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu ČR, ve znění zákona č. 189/2021 Sb.)

- (1) V prvním skrutiniu se rozdělují mandáty v rámci volebních krajů.
- (2) Součet platných hlasů odevzdaných ve volebním kraji pro volební strany, které postoupily do prvního skrutinia, se vydělí počtem mandátů, které byly tomuto volebnímu kraji přiděleny, zvětšeným o dvě; číslo takto vypočtené a zaokrouhlené na jednotky je krajským volebním číslem.
- (3) Celkový počet platných hlasů, který obdržela volební strana v rámci volebního kraje se dělí krajským volebním číslem a straně se přiřadí tolik mandátů kolikrát je krajské volební číslo obsaženo v celkovém počtu platných hlasů, které tato strana získala.
- (4) Bylo-li takto rozděleno více mandátů, než se mělo přidělit, odečtou se přebývající mandáty postupně těm volebním stranám, které ve volebním kraji vykázaly nejmenší zbytek dělení...

26

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR (pokr.) - 2021

Druhé skrutinium (§ 51 zákona – viz předchozí snímek)

- (1) Všechny mandáty, které nebyly přiřazeny v prvním skrutiniu, se přiřadí ve druhém skrutiniu. Do druhého skrutinia se převádějí zbytky hlasů jednotlivých volebních pro ně odevzdaných, a nedostala-li strana v prvním skrutiniu ani jeden mandát, potom všechny hlasy pro ni odevzdané.
- (2) Ve druhém skrutiniu se sečtou zbytky hlasů jednotlivých stran. Tento součet se vydělí počtem mandátů, které nebyly v prvním skrutiniu přiřazeny, zvětšeným o jednu. Číslo takto vypočtené a zaokrouhlené na jednotky je republikovým volebním číslem. Na tomto základě se přiřadí každé straně tolik mandátů, kolikrát je republikové volební číslo obsaženo v součtu zbytků hlasů odevzdaných pro jednotlivou stranu.
- (3) Nebyly-li tímto způsobem přiřazeny všechny mandáty, přiřadí se zbývající mandáty postupně těm stranám, které vykazují největší zbytek dělení podle odstavce 2.
- (4) Bylo-li takto přiřazeno o jeden mandát více, než se mělo podle odstavce 2 přiřadit, odečte se přebývající mandát té straně, která vykazovala nejmenší zbytek dělení ve druhém skrutiniu. Při stejném zbytku se odečte přebývající mandát té straně, která získala menší počet hlasů; je-li tento počet hlasů stejný, rozhodne los.

27

VOLEBNÍ KLAUSULE

PŘIROZENÝ VOLEBNÍ PRÁH = minimální počet hlasů, kterého musí strana dosáhnout, aby získala mandát

Velikost volebních obvodů ve volbách do PS PČR 2010
(počty mandátů v krajích se v jednotlivých mírně mění)

§ 48 Určení počtu poslanců volených ve volebních krajích

(1) Na základě výsledků hlasování zjistí Český statistický úřad celkový počet platných hlasů, které byly ve všech volebních krajích odevzdané pro všechny volební strany a vydělí ho počtem volených poslanců podle (tj. 200). Číslo takto vypočtené a zaokrouhlené na jednotky je republikovým mandátovým číslem.

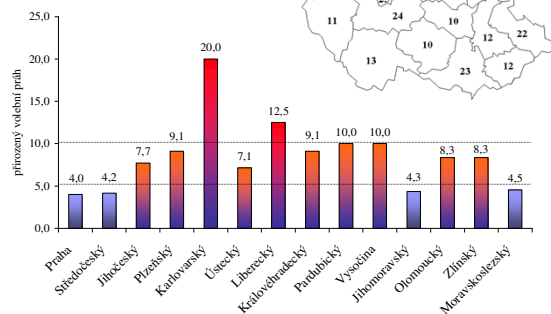
(2) Republikovým mandátovým číslem se dělí celkový počet platných hlasů odevzdaných v každém volebním kraji. Celé číslo takto vypočtené je počtem mandátů, které připadají jednotlivým volebním krajům.

(3) Nebyly-li takto rozděleny všechny mandáty, případnou zbylé mandáty postupně volebním krajům, které vykazují největší zbytek dělení. Při rovnosti zbytků rozhoduje los.

28

VOLEBNÍ KLAUSULE

PRÁH VOLITELNOSTI (VOLBY DO PS PČR 2010)

29

Výsledky voleb v roce 2002 do Poslanecké sněmovny PČR a Národní rady SR

Česká republika (volby do sněmovny 15. a 16. června 2002)				
Strana	získané hlasy v %	Přepočet do 100%	při přesném poměru	skutečnosti
ČSSD	30,20%	34,53%	69,07	69
ODS	24,47%	27,98%	55,96	56
KSČM	18,51%	21,17%	42,33	42
Koalice	14,27%	16,32%	32,64	33
Celkem	87,45%	100,00%	200,00	200
Slovenská republika (volby do Národní rady 20. a 21. září 2002)				
Strana	získané hlasy v %	Přepočet do 100%	při přesném poměru	skutečnosti
HZDS	19,50%	23,84%	35,76	36
SDKÚ	15,09%	18,45%	27,67	28
SMER	13,46%	16,46%	24,69	25
SMK	11,16%	13,64%	20,47	20
KDH	8,25%	10,09%	15,13	15
ANO	8,01%	9,79%	14,69	15
KSS	6,32%	7,73%	11,59	11
Celkem	81,79%	100,00%	150,00	150

Zdroj: www.volby.cz, <http://www.statistics.sk/statistik/volby.htm>

Národní rada SR jeden volební obvod (150 mandátů – velký obvod – tj. přesný poměr), Poslanecká sněmovna PČR v roce 2002 – žádná nadreprezentace či podreprezentace se prakticky neprojevila – vyrovnané výsledky, žádné „malé“ strany

30

Výsledky voleb v roce 2006 do Poslanecké sněmovny PČR a Národní rady SR

Česká republika (volby do sněmovny 2. a 3. června 2006)					
Strana	získané hlasy v %	Přepočít do 100%	mandáty při přesném poměru	skutečnost	
ODS	35,38%	37,63%	75,26	75	81
ČSSD	32,32%	34,38%	68,76	69	74
KSČM	12,81%	13,62%	27,24	27	26
KDU-ČSL	7,22%	7,68%	15,36	15	13
SZ	6,29%	6,69	13,38	14	6
Celkem	94,02%	100,00%	200,00	200	200
Slovenská republika (volby do Národní rady 17. června 2006)					
Strana	získané hlasy v %	Přepočít do 100%	mandáty při přesném poměru	skutečnost	
SMER	29,14%	33,12%	49,68	50	50
SDKÚ-DS	18,35%	20,85%	31,27	31	31
SNS	11,73%	13,33%	20,00	20	20
SMK	11,68%	13,27%	19,90	20	20
LS-HZDS	8,79%	9,99%	14,99	15	15
KDH	8,31%	9,44%	14,16	14	14
Celkem	88,00%	100,00%	150,00	150	150

Zdroj: www.volby.cz, <http://www.statistics.sk/stat/volby.htm>

Národní rada SR opět přesný poměr (velký 150 mandátový obvod), Poslanecká sněmovna PČR výrazná podprezentace Strany zelených – v malých volebních obvodech (krajích) většinou nedosáhla na žádný mandát – Karlovarský, Liberecký, Vysočina...

31

Výsledky voleb v roce 2017 do Poslanecké sněmovny PČR

Česká republika (volby do sněmovny 20. a 21. října 2017)					
Strana	získané hlasy v %	Přepočít do 100%	mandáty při přesném poměru	skutečnost	
ANO	29,64%	31,63%	63,26	63	78
ODS	11,32%	12,08%	24,16	24	25
Piráti	10,79%	11,51%	23,02	23	22
SPD	10,64%	11,35%	22,70	23	22
KSČM	7,76%	8,28%	16,56	17	15
ČSSD	7,27%	7,76%	15,52	16	15
KDU-ČSL	5,80%	6,19%	12,38	12	10
TOP 09	5,31%	5,67%	11,34	11	7
STAN	5,18%	5,53%	11,06	11	6
Celkem	93,71%	100,00%	200,00	200	200

Zdroj: www.volby.cz

podprezentace malých stran – zejména TOP 09 a STAN (jen těsně nad 5% hranicí) – opět prakticky žádný mandát v malých obvodech – krajích, ANO – nadprezentace – např. Karlovarský volební obvod (kraj) získala 35,42% hlasů, ale 3 mandáty z 5

☞ na návrh skupiny senátorů nálezem Ústavního soudu podstatné části volebního zákona o volbách do Poslanecké sněmovny PČR v únoru 2021 zrušeny

32

Volby 2021 – příklad Olomoucký kraj

1. počet mandátů pro kraj

počet mandátů	hlasy	počet mandátů	zbytek dělení
Olomoucký kraj	324 828	324 828 / 26 875 = 12	2 328
Česká republika	5 375 090		

počet hlasů za ČR, tj. 5 375 090 / 200 = 26 875 (mandátové číslo)
zbytek malý – jiné kraje větší – druhé skrutinium už žádný mandát

Imperialní kvóta – 256 312 / (12 + 2) = 18 308

33

Volby 2021 – příklad Olomoucký kraj

2. počet mandátů pro strany

strana	hlasy	mandáty 1. skrutinium	zbytek dělení	úprava mandátů	zbytky hlasů do 2. skrutinia
ANO 2011	96 714	96 714 / 18 308 = 5	5 174	-0 = 5	5 174
SPOLU	79 715	79 715 / 18 308 = 4	6 483	-0 = 4	6 483
Piráti a STAN	40 124	40 124 / 18 308 = 2	3 508	-0 = 2	3 508
SPD	39 759	39 759 / 18 308 = 2	3 143 (nejméně)	-1 = 1	21 451
celkem	256 312	13		12	

V druhém (celostátním) skrutiniu se rozděloval již pouze 1 mandát. Imperialní kvóta k velkým zbytkům obvykle nevede a hlavně se přes 5% klauzuli nedostala žádná menší strana (se ziskem cca 5-7%). Tím pádem by i přepočít používaný 2002-2017 vedl k hodně podobným výsledkům. Při volbách 2017 by však tehdejší malé strany (TOP 09, STAN při přepočtu na mandáty 2021 získaly více - <https://www.ih21.org/kalkulačka>).

34

Nikdy není možné dosáhnout 100% proporcionality voleb – ani v poměrném (proporčním) volebním systému – vždy záleží na určité politické dohodě.

Jsou země a období, kdy se naopak s cílem dosažení povolební stability a akceschopnosti přistupuje např. k tzv. premií pro vítěze – např. v Řecku 50 mandátů pro vítěze voleb (z celkových 300 míst).

Někdy se změny volebního zákona nevypatí samotnému navrhovateli – např. volby v Itálii v dubnu 2006. Před volbami prosadil premiér Silvio Berlusconi – v očekávání vítězství – do volebního zákona, že vítěz voleb získá alespoň 55% mandátů v Poslanecké sněmovně – jeho pravicová koalice však získala o 25 224 hlasů (cca desetina %) méně nežli koalice středo-levá (Romano Prodi) a na počet mandátů výrazně prohrál [Polednová, K. (2006) Italské parlamentní volby v roce 2006. *Mezinárodní politika* č. 6, s. 25–27, <https://www.dokumentyir.cz/MP/MPArchive/2006/MP062006.pdf>].

35

Senát Parlamentu ČR

Ve volbách do Senátu Parlamentu ČR je uplatňována zásada většinového volebního systému v jednomandátových volebních obvodech. Ke zvolení kandidáta je třeba absolutní většina hlasů. Pokud této většiny v prvním kole žádný z kandidátů nedosáhne, koná se kolo druhé, kam postupují pouze dva nejúspěšnější kandidáti. Kandidáty mohou přihlašovat politické strany a hnutí, nebo mohou rovněž kandidovat i jednotliví samostatní nezávislí kandidáti, ti však musí předložit petici s nejméně 1 000 podpisů voličů z daného obvodu.

36

Volby do krajských zastupitelstev v ČR

- ❖ poměrný volební systém
- ❖ volební obvod – území celého kraje (dle velikosti krajů 45, 55 nebo 65 mandátů)
- ❖ forma kandidatury – vázané kandidátní listiny (pouze politické strany, hnutí či jejich koalice), volič disponuje čtyřmi preferenčními hlasy, aktivní i pasivní volební právo – min. 18 let a krajské občanství (trvalý pobyt na území kraje – občan ČR nebo jiného státu s uzavřenou mezinárodní úmluvou)
- ❖ uzavírací klauzule – 5% (pro stranu i koalici stran)
- ❖ volební formule – upravená d' Hondtova metoda (první dělitel 1,42 a dále 2,3,4)

37

- krajské volby - technicky velice podobné volbám do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
- o něco nepříznivější formuli pro rozdělování mandátů z hlediska malých stran vyrovnává větší počet rozdělovaných mandátů v obvodech

Výsledky voleb v roce 2000 do zastupitelstva Brněnského kraje

Strana	získané hlasy v %	Přepočít do 100%	mandáty			Nadprezentace a podprezentace politických stran
			při přesném poměru	skutečnost		
4KOALICE	31,64%	34,82%	22,63	23	23	1,016
KSČM	20,80%	22,89%	14,88	15	15	1,008
ODS	18,22%	20,05%	13,03	13	13	0,997
ČSSD	13,45%	14,80%	9,62	9	9	0,935
NPM	6,76%	7,44%	4,84	5	5	1,034
Celkem	90,87%	100,00%	65,00	65	65	-

Poznámka: NPM – Nestranici pro Moravu.

Zdroj: www.volby.cz

38

Volby do krajských zastupitelstev a předsedů krajů v SR

- ❖ většinový volební systém
- ❖ volební obvod – krajský zastupitelé - území kraje rozděleno na několik vícemandátových příp. jednomandátových obvodů (rozhodnutí zastupitelstva kraje), předseda samosprávného kraje (župan) – volební obvod celé území kraje
- ❖ forma kandidatury – politické strany, jejich koalice i nezávislí kandidáti (nezávislý kandidát do zastupitelstva potřebuje 400 podpisů, na předsedu 1 000 podpisů), aktivní i pasivní volební právo – min. 18 let (min. věk kandidátů na župany 25 let), občané SR a cizinci (bydliště v kraji), v obvodě jeden hlasovací lístek na kterém jsou podle abecedy všichni kandidáti do zastupitelstva, stejně jeden hlasovací lístek s kandidáty na předsedy (v celém kraji)
- ❖ volební formule – prostá většina (zastupitelstvo), absolutní většina (předsedové krajů – od roku 2017 také prostá většina)

↓ ↓

39

- voliči zakroužkují pořadová čísla max. tolika kandidátů, kolik je v obvodě voleno poslanců
- zvoleni jsou kandidáti, kteří obdrželi největší počet hlasů
- u voleb předsedy zakroužkují voliči pořadové číslo jednoho kandidáta
- zvolen je kandidát, který získal nadpoloviční počet hlasů – pokud žádný kandidát nadpoloviční většinu nezíská koná se do 14 dnů druhé kolo (postupují do něj dva nejlépeší kandidáti z kola prvního)

↓ ↓

40

- uplatňovaný většinový systém prosté většiny a přímá volba předsedů krajů nutí politické subjekty k uzavírání poměrně širokých koalic
- malé strany a nezávislí kandidáti, kteří zůstanou mimo tyto případné koalice mají poměrně složité postavení
- ve valné většině obvodů je voleno více poslanců a voliči tím pádem mohou své hlasy rozdělit mezi více kandidujících subjektů

↓ ↓

41

Příklad: Trenčinský samosprávný kraj - 45 mandátů - kraj rozdělen na devět volebních obvodů (kopírují hranice okresů) - 2 až 10 mandátů - obvod Prievidza 10 poslanců - kandidovalo 105 kandidátů ze třinácti politických stran a koalic a jedenáct nezávislých kandidátů. (ilustrace – trochu „extrémní“)

Výsledky voleb do zastupitelstva Trenčinského kraje 1. 12. 2001 (obvod Prievidza)

Strana	Hlasy pro všechny kandidáty strany	% získaných hlasů	Poměrný nárok na mandáty	Skutečně získané mandáty
HZDS	65 853	0,383	3,826	10
DS, KDH, SDKÚ	31 677	0,184	1,841	0
SDL (jen 6 kandidátů)	12 863	0,075	0,747	0
Nezávislý kandidát (11 kandidátů)	11 010	0,064	0,640	0
SMER	9 454	0,055	0,549	0
SNS (jen 8 kandidátů)	9 223	0,054	0,536	0
P SNS	7 872	0,046	0,457	0
KSS (jen 9 kandidátů)	6 503	0,038	0,378	0
ANO (jen 5 kandidátů)	3 957	0,023	0,230	0
SDSS, SDÚS, SZS (jen 5 kandidátů)	4 985	0,029	0,290	0
SNJ	3 278	0,019	0,190	0
ZRS (jen 5 kandidátů)	3 203	0,019	0,186	0
STRED (jen 5 kandidátů)	1 677	0,010	0,097	0
SOP (jen 1 kandidát)	555	0,003	0,032	0
Celkem	172 110	1,000	10,000	10

Pozn.: Provočet je třeba brát pouze jako hrubou ilustraci. Volební chování voličů by v případě, že by měli k dispozici pouze jeden hlas mohlo být poněkud odlišné. Nezávislí kandidáti jsou bráni, aby kdyby kandidovali na společné kandidátní listině.

Zdroj: <http://www.statistics.sk/struk/volby.htm>

42

- ❖ poměrný volební systém
- ❖ volební obvod – území obce (v obcích s více než 10 zastupiteli může zastupitelstvo vytvořit volební obvody)
- ❖ forma kandidatury – otevřené kandidátní listiny (volební strany - politické strany, hnutí, nezávislí kandidáti či jejich koalice), nezávislí kandidáti a jejich sdružení-petice s podpisy voličů, aktivní i pasivní volební právo – min. 18 let a obecní občanství (trvalý pobyt v obci – občan ČR nebo jiného státu s uzavřenou mezinárodní úmluvou)
- ❖ uzavírací klauzule – 5% (pro volební stranu) – nemá-li volební strana plnou kandidátku klauzule se pro ni snižuje
- ❖ volební formule - d'Hondtova metoda (první dělitel 1 a dále 2,3,4)

43

Zákonná úprava v letech 1990 až 1994		zákonná úprava od roku 1994		
Počet obyvatel v obci, případně volebním obvodě	kandidaturu nezávislého kandidáta i sdružení NK musí petici podpořit	Počet obyvatel v obci, případně volebním obvodě	kandidaturu musí petici podpořit u nezávislého kandidáta	u sdružení nezávislých kandidátů
do 1 tis.	alespoň 20 voličů	do 500	5%	7%
nad 1 tis. do 3 tis.	alespoň 30 voličů	nad 500 do 3 tis.	4%, nejméně 25	7%
nad 3 tis. do 20 tis.	alespoň 100 voličů	nad 3 tis. do 10 tis.	3%, nejméně 120	7%
nad 20 tis. do 50 tis.	alespoň 200 voličů	nad 10 tis. do 50 tis.	2%, nejméně 600	7%
nad 50 tis.	alespoň 400 voličů	nad 50 tis. do 150 tis.	1%, nejméně 1 000	7%
		nad 150 tis.	0,5%, nejméně 1 500	7%

44

454647

SNK Evrop. dem.		ODS	
kandidát	získané hlasy	kandidát	získané hlasy
1	380	1	71
2	392	2	69
3	365	3	91
4	408	4	105
5	423	5	145
6	403	6	109
7	370		
8	357		
9	393		
celkem	3 491	celkem	590

48

2. přidělení mandátů stranám

- k výsledkům strany, která získala pod 5% hlasů se nepřihlíží (zde Žádná)
- rozdělováno 9 mandátů (9 členů zastupitelstva)

	SNK ED	mandát pořadí	ODS	mandát pořadí
: 1	3 491	(1.)	590	(6.)
: 2	1 746	(2.)	295	
: 3	1 164	(3.)	197	
: 4	873	(4.)	148	
: 5	698	(5.)	118	
: 6	582	(7.)	98	
: 7	499	(8.)		
: 8	436	(9.)		
: 9	388			
získané mandáty		8		1

- číslo představující počet získaných hlasů se postupně dělí čísly od 1 do 9
- prvních devět čísel dle velikosti získá mandát - (SNK ED 8 a ODS 1)

3. přidělení mandátů jednotlivým kandidátům

SNK Evrop. dem.			ODS		
kandidát	získané hlasy	pořadí dle hlasů	kandidát	získané hlasy	pořadí dle hlasů
1	380	1.	1	71	3.
2	392	2.	2	69	4.
3	365	3.	3	91	5.
4	408	4.	4	105	6.
5	423	5.	5	145	1.
6	403	6.	6	109	2.
7	370	7.			
8	357	8.			
9	393	9.			
celkem	3491		celkem	590	
průměr na kandidáta	388		průměr na kandidáta	98	
průměr na kandidáta * 110%	427		průměr na kandidáta * 110%	108	

Pozn.: kandidáti s tučně zvýrazněným pořadím dle hlasů získávají mandát.

- aby se kandidát posunul výše musí dostat více než 10% hlasů nad průměr kandidátky

49

50

Volby do obecních zastupitelstev v ČR

Rozdíl mezi metodami pro přepočítání hlasů Saint-Lagué a d'Hondt (ilustrativní)

- pro přepočítání hlasů se v případě voleb do obecních zastupitelstev v ČR využívá systém volebního dělitele (volby 1990, 1994 a 1998 varianta Saint-Lagué, od roku 2002 d'Hondt)

Získání hlasů jednotlivými volebními stranami

volební strana	počet hlasů	% hlasů
A	4 160	39,24
B	3 380	31,89
C	2 460	23,21
D	600	5,66
celkem	10 600	100,00

Přepočítání – rozdělování 11 mandátů

strana	Saint-Lagué					počet mandátů	d'Hondt						počet mandátů
	1	3	5	7	9		1	2	3	4	5	6	
A	4 160 (1.)	1 387 (4.)	832 (6.)	594 (10.)	462 (13.)	4	4 160 (1.)	2 080 (4.)	1 386 (6.)	1 040 (9.)	832 (11.)	693 (13.)	5
B	3 380 (2.)	1 127 (5.)	676 (8.)	483 (12.)	376 (14.)	3	3 380 (2.)	1 690 (5.)	1 126 (8.)	845 (10.)	676 (14.)		4
C	2 460 (3.)	820 (7.)	492 (11.)	351 (15.)		3	2 460 (3.)	1 230 (7.)	820 (12.)	615 (15.)			2
D	600 (16.)					1	600 (16.)						0

Zdroj: Balík. Komunální volby v České republice. Brno, 2003 - upraveno.

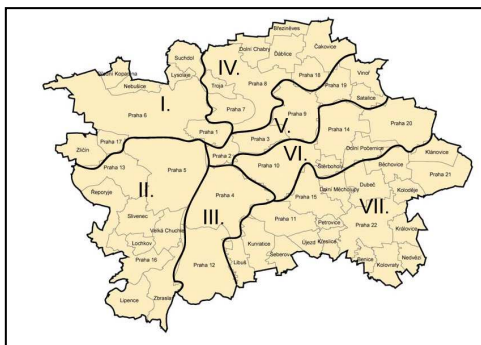
Metoda Saint-Lagué (v ČR používána v letech 1990 až 1998) výhodnější pro malé strany – metoda d'Hondt (v ČR používána od roku 2002) méně propočetní. Např. strana D při využití formule d'Hondt nezíská žádný mandát byť překračuje 5% uzavírací klauzuli.

51

52

VELIKOST VOLEBNÍHO OBVODU

Komunální volby 2010 v Praze ($\Sigma M = 63$; $M/v_o = 9$)

VELIKOST VOLEBNÍHO OBVODU

Výsledky komunálních voleb 2010 v Praze (7 VO)

Strana	Hlasy	Mandáty	i_{def}
TOP 09	1 043 008 (30,3%)	26 (41,3%)	1,36 ↑
ODS	796 218 (23,1%)	20 (31,7%)	1,37 ↑
ČSSD	615 209 (17,8%)	14 (22,2%)	1,25 ↑
KSČM	235 004 (6,8%)	3 (4,8%)	0,70 ↓
SZ, SNK	203 363 (5,9%)	0 (0,0%)	0,00 ↓
VV	195 158 (5,7%)	0 (0,0%)	0,00 ↓

Index exkluze	22,0
i_{dsp}	48,1

53

54

VELIKOST VOLEBNÍHO OBLASTI

Teoretické výsledky komunálních voleb 2010 v Praze (bez VO)

Strana	Hlasy	Mandáty	i_{def}
TOP 09	1 043 008 (30,3%)	22 (34,9%)	1,15 ↑
ODS	796 218 (23,1%)	16 (25,4%)	1,10 ↑
ČSSD	615 209 (17,8%)	13 (20,6%)	1,16 ↑
KSČM	235 004 (6,8%)	4 (6,3%)	0,93 ↓
SZ, SNK	203 363 (5,9%)	4 (6,3%)	1,08 ↑
VV	195 158 (5,7%)	4 (6,3%)	1,12 ↑

Index exkluze	10,4	$7 \times VO \Rightarrow i_{ex} = 22,0$
i_{dsp}	21,8	$i_{dsp} = 48,1$

55

Volby do obecních zastupitelstev a starostů v SR

- ❖ většinový volební systém
- ❖ volební obvod – obecní zastupitelé - území obce rozděleno na vícemandátové obvody (s maximálně 12 poslanci, obce s méně než 12 zastupiteli možný jeden obvod), starostové – volební obvod celé území obce
- ❖ forma kandidatury – politické strany, jejich koalice i nezávislí kandidáti (nezávislý kandidát do zastupitelstva či na starostu potřebuje podpisy občanů obce – počet dle velikosti obce), aktivní i pasivní volební právo – min. 18 let (min. věk kandidátů na starosty 25 let), občané SR a cizinci (bydliště v obci), v obvodě jeden hlasovací lístek na kterém jsou podle abecedy všichni kandidáti do zastupitelstva, stejně jeden hlasovací lístek s kandidáty na starosty (v celé obci), kandidát na starostu může kandidovat rovněž do zastupitelstva (pokud je zvolen nelze zastávat obě funkce)
- ❖ volební formule – prostá většina (zastupitelstvo i starostové)

↓↓

56

- voliči zakroužkují pořadová čísla max. tolika kandidátů, kolik je v obvodě voleno poslanců
- zvoleni jsou kandidáti, kteří obdrželi největší počet hlasů
- u voleb starosty zakroužkují voliči pořadové číslo jednoho kandidáta
- zvolen je kandidát, který získal největší počet hlasů

↓↓

57

Minimální počet podpisů voličů podporujících kandidaturu nezávislých kandidátů do obecních zastupitelstev a na starosty na Slovensku

počet obyvatel obce	počet podpisů voličů
do 50	10
51 – 100	20
101 – 500	40
501 – 2000	100
2 001 – 20 000	200
20 001 – 100 000	400
nad 100 000	600

Zdroj: Zákon SNR č. 346/1990 Sb., o volbách do orgánů samosprávy obcí ve znění pozdějších předpisů.

58

↓↓

Ve volebním systému uplatňovaném na Slovensku „nenaplněná“ kandidátka politickou formací přímo neznevýhodňuje (jedině nepřímo – pokud dá volič hlasy konkurenčním kandidátům z důvodu nedostatku jmen nasazených preferovanou stranou). Ve většině malých obcí je situace obdobná české. Prosazují se zde nezávislí kandidáti. Už jenom proto, že se zde politické strany většinou nevyskytují. Ve větších obcích je situace obdobná jako v případě voleb do zastupitelstev samosprávných krajů. Malé politické formace, které se ocitnou mimo předvolební koalice, jejichž vytváření volební systém vynucuje, se ocitají v ne příliš dobrém výchozím postavení.

59

Volby starosty a zastupitelstva obce Zuberec – 2. 12. 2006

- ilustrativní příklad slovenského volebního systému do orgánů samosprávy obcí
- obec Zuberec - 1 835 obyvatel v roce 2005, Žilinský kraj, okres Tvrdošín
- volen starosta a 9 poslanců zastupitelstva – jeden volební obvod

60

Kandidáti pre voľby starostu obce Zuberec

Miestna volebná komisia v Zuberci podľa § 23 zákona SNR č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov vyhlasuje, že pre voľby starostu obce zaregistrovala týchto kandidátov:

1. **Marián Jurina, Ing.**, 52 rokov, starosta obce, Záhradná 266, Zuberec, nezávislý kandidát

2. **Vladimír Šiška, Ing.**, 44 rokov, staviteľ, Roháčska 135, Zuberec, Kresťanskodemokratické hnutie, SMER – sociálna demokracia, Ľudová strana – Hnutie za demokratické Slovensko.

Kandidáti pre voľby poslancov Obecného zastupiteľstva v Zuberci

Miestna volebná komisia v Zuberci podľa § 18 zákona SNR č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov vyhlasuje, že pre voľby poslancov obecného zastupiteľstva zaregistrovala týchto kandidátov:

1. **Marta Bebejová**, 43 rokov, vedúca kuchaře, Andraš Bažina 23, Zuberec, Kresťanskodemokratické hnutie
2. **Ján Bistr**, 50 rokov, kuchár, Záhradná 266, Zuberec, Kresťanskodemokratické hnutie
3. **Eduard Borský**, 46 rokov, staviteľ, Roháčska 436, Zuberec, Kresťanskodemokratické hnutie
4. **Jaroslav Červeň**, 46 rokov, učiel, Roháčska 436, Zuberec, Ľudová strana – Hnutie za demokratické Slovensko
5. **Martin Fíak**, 34 rokov, podnikateľ, Hrad 238, Zuberec, SMER – sociálna demokracia
6. **Miroslav Fíak**, 36 rokov, úradník, Záhradná 281, Zuberec, SMER – sociálna demokracia
7. **Vladimír Fíak**, 37 rokov, podnikateľ, Roháčska 313, Zuberec, SMER – sociálna demokracia
8. **Branislav Habo**, 36 rokov, živnostník, Hrad 371, Zuberec, Slovenská národná strana (SNS)
9. **Tomáš Harmata**, 53 rokov, hradár, Hrad 387, Zuberec, Slovenská národná strana (SNS)
10. **Agnesa Harmatová**, 55 rokov, dielohyateľ, Roháčska 334, Zuberec, Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana (SDKÚ-DS)
11. **Júlia Hudcová**, 46 rokov, podnikateľ, Roháčska 436, Zuberec, Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana (SDKÚ-DS)
12. **Milan Hudcová**, 40 rokov, živnostník, Záhradná 256, Zuberec, Ľudová strana – Hnutie za demokratické Slovensko
13. **Marta Jančíková**, 49 rokov, živnostníčka, Roháčska 436, Zuberec, Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana (SDKÚ-DS)
14. **Stanislav Jantolák**, 52 rokov, podnikateľ, Andraš Bažina 410, Zuberec, Slovenská národná strana (SNS)
15. **Ján Jurina**, 52 rokov, pracovník HZ, Hrad 303, Zuberec, Slovenská národná strana (SNS)
16. **Lubomír Kováčik**, 43 rokov, živnostník, Roháčska 436, Zuberec, Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana (SDKÚ-DS)
17. **Vladimír Magerák**, 50 rokov, staviteľ, Roháčska 431, Zuberec, Kresťanskodemokratické hnutie
18. **Lepka Ondrejček**, 34 rokov, živnostník, Roháčska 135, Zuberec, Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana (SDKÚ-DS)
19. **Marcel Pávek**, Ing., 35 rokov, inžinier, Duchovná 143, Zuberec, Kresťanskodemokratické hnutie
20. **Tibor Šenkár**, Ing., 46 rokov, státny a konštr. spol. s r.o., Hrad 303, Zuberec, Ľudová strana – Hnutie za demokratické Slovensko
21. **Martin Šenkár**, 30 rokov, technik, Záhradná 252, Zuberec, nezávislý kandidát
22. **Daniela Šimčíková**, 32 rokov, vedúca kuchaře, Záhradná 280, Zuberec, Ľudová strana – Hnutie za demokratické Slovensko
23. **Anton Šiška**, 52 rokov, robotník, Záhradná 270, Zuberec, Slovenská národná strana (SNS)
24. **Martin Šiška**, 40 rokov, živnostník, Roháčska 135, Zuberec, Slovenská národná strana (SNS)
25. **Zlatica Šimčíková**, 43 rokov, vychovávateľka, Roháčska 347, Zuberec, Ľudová strana – Hnutie za demokratické Slovensko
26. **Miroslav Urban**, 47 rokov, staviteľ, Andraš Bažina 431, Zuberec, Kresťanskodemokratické hnutie
27. **Vladimír Žák**, Ing., 40 rokov, technik, Roháčska 135, Zuberec, SMER – sociálna demokracia
28. **Rudolf Žufka**, 36 rokov, pracovník HZ, Roháčska 103, Zuberec, Kresťanskodemokratické hnutie
29. **Daniela Žufková**, 37 rokov, živnostníčka, Záhradná 252, Zuberec, nezávislý kandidát

Zdroj: Zuberské noviny č. 4, 28.11.2006

Výsledky volieb do orgánov samosprávy obce z 2. 12. 2006

Počet voličov v obci Zuberec	1372	4. Rudolf Žufka , KDH	329
Počet voličov, ktorým boli vydané obálky	931	5. Marta Bebejová , KDH	327
Počet odovzdaných obálok	931	6. Vladimír Magerák , KDH	314
Počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľbu poslancov	915	7. Marcel Pávek , Ing., KDH	309
Počet zvolených poslancov	9	8. Lubomír Kováčik , SDKÚ-DS	295
Počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľbu starostu	914	9. Stanislav Jantolák , SNS	266
Percento účasti na voľbách do orgánov samosprávy obce	67,86	Náhradníci – kandidáti, ktorí neboli zvolení za poslancov obecného zastupiteľstva	
Počet platných hlasov odovzdaných na funkciu starostu obce:	914	1. Ján Jurina , SNS	261
Ing. Marián Jurina	418	2. Daniela Žufková , Nezávislý kandidát	247
Ing. Vladimír Šiška	496	3. Martin Fíak , SMER-SD	240
Za starostu obce bol zvolený:		4. Anton Šiška , SNS	232
Ing. Vladimír Šiška	496	5. Martin Šiška , SNS	230
Kandidáti, ktorí boli zvolení za poslancov obecného zastupiteľstva:		6. Júlia Hudcová , Ing., KDH	223
1. Eduard Borský , KDH	396	7. Ján Bistr , KDH	212
2. Vladimír Žák , Ing., SMER-SD	355	8. Tomáš Harmata , SNS	191
		9. Agnesa Harmatová , SDKÚ-DS	190
		10. Tibor Šenkár , Ing., LS-HZDS	174
		11. Miroslav Fíak , KDH	143
		12. Branislav Habo , SNS	142
		13. Vladimír Fíak , SMER-SD	136
		14. Martin Šimčík , Nezávislý kandidát	124
		15. Marta Jančíková , SDKÚ-DS	120
		16. Júlia Ondrejčíková , SDKÚ-DS	108
		17. Jaroslav Červeň , Bc. LS-HZDS	107
		18. Milan Hudcová , LS-HZDS	104
		19. Zlatica Šimčíková , LS-HZDS	80
		20. Daniela Šimčíková , LS-HZDS	75

Zdroj: Zuberské noviny č. 5, 21.12.2006

Principy volieb do obecných výborů (zastupitelstev) v Rakousku (Předlitavsku)

- právo volit – mužští příslušníci obce platící přímé daně či příslušející k tzv. honoracím (duchovní, veřejní úředníci, důstojníci, učitelé apod.)
- voliči rozdělení do tří sborů dle výše placených daní (1. sbor několik největších platců nejvíce daní + honorace) – každý sbor volil 1/3 výboru (+ náhradníky)
- volby veřejné, většinové, každý sbor zvlášť
- platci minimálně 1/6 přímých daní (fyzické i právnické osoby) – virilní hlasy – oni či jejich zástupci automaticky mohli hlasovat v obecním výboru – pokud bylo např. 18 volených členů výboru a dva velcí platci daní ⇒ celkem 20 členů
- zásada – čím více platím tím více se mohu podílet na veřejném rozhodování v obci

➤ volby představitelů obcí od roku 1850

Principy volieb do zemských a obecních zastupitelstev v 1. ČSR

- **zemská zastupitelstva** – princip poměrného zastoupení Hagenbach-Bischoffova metoda (voleno 2/3 členů, 1/3 jmenována vládou)
- **obecní zastupitelstva (1919-1933)** – princip poměrného zastoupení (přísně vázané kandidátní listiny) – obce do 700 obyvatel relativní (prostý) většinový systém – všechny mandáty obdržela vítězná strana (i obce do 700 obyvatel mohly požádat o použití poměrného systému), pokud byla podána pouze jedna kandidátní listina (s počtem kandidátů = počtu členů zastupitelstva) volby se nekonalý
- **obecní zastupitelstva (od 1933)** – všechny obce princip poměrného zastoupení (vázané kandidátní listiny – možnost dát preferenční hlas jednomu kandidátovi)

Zdroje a rozšiřující literatura:

- Čmejrek, J. Bubeníček, V. Luhanová, M. (2004) Politika v regionálním rozvoji. Praha: ČZU.
- Říchová, B. (2002) Úvod do současné politologie. Praha: nakladatelství Portál.
- Krejčí, O. (2006) Nová kniha o volbách. Praha: Professional Publishing.
- Šaradín, P. Outlý, J. (2004) Studie o volbách do zastupitelstev v obcích. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Zákon PČR č. 130/2000 Sb. o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon PČR č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon NRSR č. 303/2001 Z. z. o volbách do orgánů samosprávných krajů a o doplnění Občanského soudního pořádku.
- Zákon SNR č. 346/1990 Zb., o volbách do orgánů samosprávy obcí ve znění pozdějších předpisů.